

Galerij Maori – Inzicht

Tapa of Boomschors doek

Tapa of boomschors doek is gekend als *ngatu* in Tonga, *Kapa* in Hawaii, *ahu* in Tahiti, *siapo* in Samoa, *masi* in Fiji, *toptemgi* in New Brittain en *aute* in Nieuw Zeeland. *Tapa*, in de strikte zin, heeft geen decoraties, bedrukkingen of patroon. Het is echter het woord *tapa* dat nu algemeen geassocieerd wordt met de gedecoreerde boomschors doek die vaak de weelde van een familie representeert.

Doorheen de pacifiek wordt *tapa* gemaakt van de binnenste schors (*tutu*) van de moerbeiboom, voor de fijnste doeken, maar ook andere bomen worden gebruikt. De methode voor het maken van deze doeken is in essentie overal gelijk, al zijn er kleine verschillen tussen de verschillende eilanden.

Eerst wordt de uiterste laag van de schors verwijderd en dan wordt de overgebleven onderschors beklopt met een hamer (vaak gemaakt uit schelpen) tot deze lost van het hout. De losse schors

Figure 2 - verwijderen van schors.

wordt nu centimeter voor centimeter binnenste buiten gekeerd en zo van

de stam verwijderd. De verkregen doek wordt dan geweekt in water en

met behulp van schelpen afgeschraapt tot het zuiver en glad is.

Hierna wordt erop geklopt met een *tapa* hamer, ook wel *ike* genoemd. Deze kan naargelang de toepassing en de streek een andere

vorm hebben, meestal zijn ze gemaakt van een harde houtsoort. Over het algemeen wordt een gegroefde kant gebruikt voor het vergroten

van de doek en een gladde kant voor de afwerking. Soms wordt een soort blokvormig aambeeld gebruikt, *tutua* genoemd, om het doek op te bewerken. Verschillende stroken kunnen aan elkaar gezet worden door twee zijden te overlappen, te bevochtigen en te beslaan. Tenslotte worden de doeken gedroogd in de zon waarna ze klaar zijn om bewerkt te worden.

Figure 1 - Loskloppen van schors.

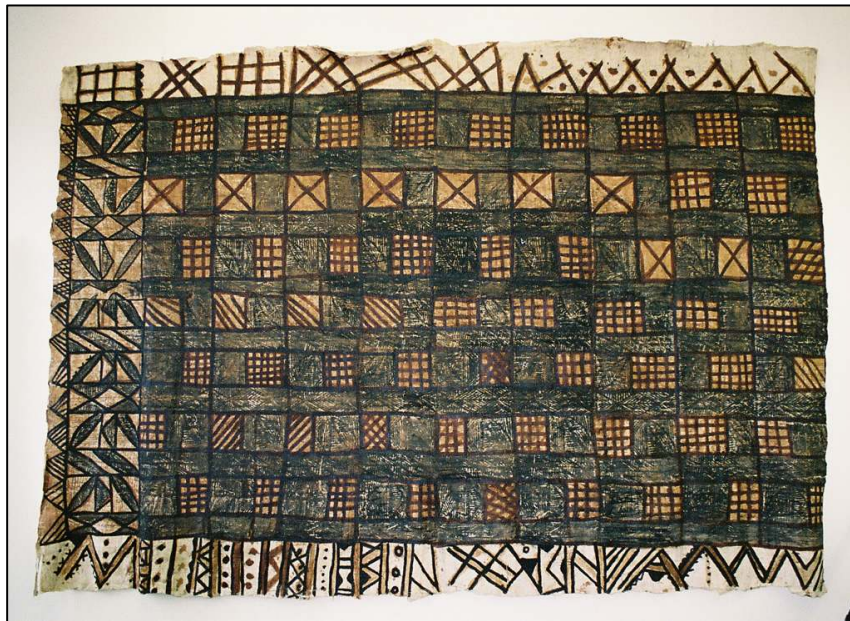

Figure 3 - Voorbeeld van een beschilderde Tapa.

laatste methode wordt de tapa dan gespannen over een tafel met een verhoogd patroon. Dit patroon wordt op de doek overgebracht door met kleurstof over de gespannen doek te wrijven. Soms worden doeken aan of over elkaar aangebracht met lijm gemaakt van pijlwortel.

De *tapa* heeft een brede waaier van toepassingen. Heel kostbare tapa's worden, volgens zeer strikte procedures, gemaakt voor ceremonieën. Een prachtig voorbeeld daarvan zijn de Baining maskers. Traditioneel worden deze doeken echter ook voor alledaagse dingen gebruikt.

Hoe gelijkaardig de manier waarop de ruwe tapa wordt verkregen, zo verschillend zijn de manieren om ze te bewerken. Vaak worden de doeken beschilderd of bestempeld met natuurlijke pigmenten, gemaakt van aarde, bomen, planten en dergelijke. Op andere plaatsen wordt een soort primitieve drukmethode toegepast (zoals op Tonga en Samoa). Voor deze

Figure 4 - Baining masker gemaakt van Tapa.